

Зігунова І. Особливості створення анімаційних програм в активних формах туризму // Освіта. Інноватика. Практика : науковий журнал. 2016. №1. С. 23-26.

Zigunova I. Features of creation of animation programs in the active forms of tourism // Education. Innovation. Practice: scientific journal. 2016. Issue 1(1). P. 23-26.

Інна Зігунова

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, м. Суми

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ АНІМАЦІЙНИХ ПРОГРАМ В АКТИВНИХ ФОРМАХ ТУРИЗМУ

На сьогодні туризм набирає надзвичайного розмаху. За даними Всесвітньої Туристської Організації у 2015 році у світі нараховувалось 1, 186 млрд. туристів [4]. З'являються все нові види та форми туризму, урізноманітнюються пропозиції і вдосконалюються програми перебування для подорожуючих.

На сучасному етапі становлення ринку туристських послуг в Україні спостерігається потреба населення в активних формах відпочинку, які поєднують рекреаційно-туристську, пізнавально-туристську та туристсько-спортивну діяльність [3, с. 167]. Розвиваючись на межі спорту і активного дозвілля в природному середовищі, активний туризм сприяє розвитку внутрішнього та в'їзного туризму, пропагуючи здоровий спосіб життя, недорогий та ефективний відпочинок. В умовах невисоких матеріальних статків значної частини населення України активний туризм набуває соціально-пріоритетного значення у державі [2, с. 4].

Стрімкий розвиток активних форм відпочинку ставить підвищені вимоги до фахівців, які здійснюють обслуговування подорожуючих на маршрутах активного туризму: гіді, інструктори туристського супроводу, аніматори, екскурсоводи.

Створення цікавих розважальних анімаційних програм є актуальною проблемою при організації активного дозвілля громадян, що робить запропонований туристський продукт надзвичайно конкурентоспроможним, а отже підвищує прибутковість туристських підприємств.

Анімації у сфері туризму є досить молодим явищем, яке почало функціонувати в кінці ХХ століття, спочатку на відомих курортах Туреччини, Єгипту, Об'єднаних Арабських Еміратів. З часом туристська анімація швидко набрала популярності, ставши специфічним туристським продуктом і необхідним елементом створення туристських програм.

Особливості створення анімаційних програм для різних груп туристів розглядали такі науковці як С. І. Байлик, Н. І. Гаранін, І. І. Булигіна, Н. І. Ведмідь, С. В. Мельниченко та інші. Підготовка кваліфікованих кадрів для здійснення анімаційного обслуговування туристів є дуже важливим чинником на стадії становлення даного сектору сфери послуг. Проблеми професійної підготовки фахівців анімаційної діяльності в туризмі досліджували С. М. Килимистий, О. І. Міхо, Т. Г. Сокіл та інші вчені.

Мета роботи – дослідити особливості створення анімаційних програм в активних формах туризму.

Український вчений О. В. Колотуха виділяє такі форми туристсько-спортивної діяльності як: прогулянки, оздоровчі екскурсії, туристсько-рекреаційні походи, туристські змагання, туристські зльоти, туристсько-спортивні експедиції, туристсько-спортивні збори [2, с. 10].

Перераховані заходи є активними формами туризму, так як при їх здійсненні використовуються активні форми переміщення туристів (пішки, на лижах, байдарках, велосипедах). Позитивний вплив рухової активності під час занять туризмом підсилюється тривалим перебуванням громадян на свіжому повітрі у лісовій або гірській місцевості, завдяки чому покращується їх загальний психоемоційного стан.

Активні форми туризму будуть більш яскравими, емоційними та пам'ятними для туристів, якщо в них будуть використовуватись анімаційні заходи, для вдалого проведення яких повинні складатися якісні програми. Розробка анімаційних програм, що відбуватимуться у природному середовищі є особливою діяльністю, яка вимагає від фахівців-аніматорів ретельної підготовки.

Як зазначає вчений С. І. Байлик, програма відпочинку – це об'єднаний спільною метою чи задумом план проведення туристських, фізкультурно-оздоровчих, культурно-масових, пізнавальних та аматорських занять [1, с. 25].

Анімаційні програми в активних формах туризму створюються, орієнтуючись на вік, стать, соціальний статус, фізіологічні, етнічні та релігійні особливості учасників, а також їх функціональні можливості та стан здоров'я.

До програми відпочинку туристів, що відправились в активну подорож можна включати різноманітні анімаційні заходи серед яких: рухливі, рольові, інтелектуальні, спортивні, комунікативні ігри, театралізовані свята, інсценізації, конкурси, квести, естафети з використанням туристичного спорядження.

Наприклад, під час туристських прогулянок, які є найпростішою формою туристсько-спортивної діяльності, які найчастіше проводяться з туристами-початківцями, дітьми, людьми похилого віку, або інвалідами. Дана форма туризму вимагає від учасників подолання короткого маршруту із застосуванням активних засобів переміщення, тривалістю до 4 годин.

Прогулянку можна провести під тематичним гаслом, або склавши сюжет казкової, пригодницької чи історичної подорожі, наприклад «Пошуки скарбів Гетьмана Полуботка», «По слідах Червоної Шапочки», «Там на невідомих стежинах», «У пошуках хлібного дерева» тощо. Доцільно також провести цікаві квести, що передбачають наявність пунктів зупинки на певних «станціях», кількість яких визначається завчасно для виконання цікавих завдань. Звичайно, аніматор повинен продумати не тільки сюжетну лінію, але й підготувати реквізит відповідно до кількості учасників, а також призи для нагородження, особливо для маленьких туристів. При великій кількості учасників аніматор може назначати собі помічників зі складу дорослих туристів групи, батьків, які супроводжують дітей, або розраховувати на допомогу напарника зі своєї організації (туристської фірми).

Прогулянку можна поєднати з цікавою екскурсійною розповіддю різної тематики, комбінуючи два заходи.

Рекреаційно-оздоровча екскурсія спрямована на покращення фізичного й емоційного стану учасників, а також передбачає пізнавальну складову заходу. Екскурсивод повинен розробити екскурсію заздалегідь: зазначити тему, скласти маршрут, визначити місця зупинок біля цікавих об'єктів, засоби переміщення туристів.

Для зацікавлення екскурсантів необхідно продумати змістовні анімаційні заходи, бажано, щоб вони відповідали темі рекреаційно-оздоровчої екскурсії, або були б альтернативними до засобів переміщення. Наприклад, під час велосипедної екскурсії можна, зупинившись біля об'єкта для його відвідування та провести краєзнавчу вікторину, або рухливу гру, щоб туристи розім'ялись, навантажили іншу групу м'язів, відволіклись, переключивши увагу від напруженого кермування велосипедом і увагою на лісових дорогах.

Туристські походи – дуже популярна форма активного відпочинку, які здійснюються застосовуючи різноманітні активні засоби переміщення: пішки, на лижах, велосипедах, катамаранах, байдарках тощо. Вони поділяють на короткострокові (1 – 3 денними), які називаються походами вихідного дня, та багатоденні. Крім цього туристські походи класифікують на спортивні та рекреаційні.

Монотонність довготривалих переходів у туристських рекреаційних походах доцільно розбавляти анімаційними заходами, особливо у дитячих групах. Діти швидко стомлюються, вони потребують частішої зміни подій, тому у «портфелі аніматора» повинні бути інтелектуальні ігри, завдання на кмітливість, ребуси, загадки, оформлені у змістовний логічний захід, який можна проводити щогодини на 15-20 хвилинних привалах.

Аніматор може зацікавити дітей збором природного матеріалу (жолудів, шишок, моху, корчів та гілок кумедної форми), оголосивши вечірній тематичний конкурс поробок, який можна провести з презентаціями біля вогнища. Аналогом може виступити конкурс на кращий костюм із природного матеріалу, який краще приурочити до проведення відповідної анімаційної програми на стоянці в туристському таборі, коли туристська група дісталася до пункту призначення, або провести під час днювання, коли група не робить активного денного переходу, особливо у спекотну пору, насолоджуючись відпочинком поблизу водойми.

Конкурсну програму у походах доцільно проводити у другій половині дня, коли група виконала норму денного фізичного навантаження і обладнала туристський бівуак. Прикладами анімаційних свят будуть «День Нептуна», «Володар лісу», святкування обрядів за народним календарем «Івана Купала» тощо.

У спортивних походах анімаційну програму бажано проводити тільки під час днювання, оскільки туристи-спортсмени увесь світовий час витрачають на подолання маршруту зі значним кілометражем. Слід добирати спокійні заходи, здебільшого інтелектуальні, хенд-мейд конкурси, або активні невисокої інтенсивності, щоб учасники змогли відновити сили після тривалих фізичних навантажень.

Під час туристських зльотів анімаційна програма повинна бути ретельно спланованою, насиченою, щільною, щоб учасники були охоплені змістовним відпочинком упродовж дня. Бажано у його першій половині планувати активні заходи, з тривалим фізичним навантаженням – спортивні змагання, командні або особисті (туристська смуга перешкод, крос-похід, естафети, змагання на велосипедах, байдарках). Друга половина дня повинна складатися з більш спокійних заходів, наприклад, конкурсної програми з використанням туристського спорядження, які поділяються на конкурси з врахуванням часу та конкурси без врахування часу, за попередньо розробленими критеріями, метою яких є вдосконалення туристських навичок учасників.

До першої групи конкурсів відносяться: конкурс встановлення намету, укладання рюкзака, розпалювання багаття, зав'язування туристських вузлів; до другої – конкурс туристської пісні, конкурс на кращу туристську кашу, на кращий туристський табір.

В активному туризмі довели свою доцільність анімаційні програми з використанням елементів орієнтування на місцевості за допомогою традиційних для даного виду діяльності – карти і компасу, або за описом («легендою»). Дистанція передбачає відмітку на контрольних пунктах та збір на них літер, слів, які на фініші збираються у слово, прислів'я, або пісню. Такі завдання вдосконалюють туристські навички з орієнтування, розвивають кмітливість та фізичні якості учасників.

Слід зауважити, що розробка анімаційних туристських заходів в активному туризмі потребує від фахівців дозвілєвої діяльності знань, умінь та практичних навичок з питань диференціації учасників, видів програм, підбору спеціального туристського спорядження та реквізиту, дотримання правил безпеки під час організації відпочинку у природному середовищі.

Студенти Навчально-наукового інституту фізичної культури СумДПУ ім. А. С. Макаренка під час проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Організації туризму» та упродовж проходження туристсько-спортивних практик створюють різноманітні анімаційні програми та застосовують їх, працюючи у дитячих оздоровчих і наметових таборах, готелях, санаторіях під час «третього трудового семестру», вдосконалюючи власну професійну майстерність.

Анімаційні послуги в туризмі впевнено займають нові ніші, включаючи сферу активного відпочинку. Створення різноманітних анімаційних програм для активних форм туризму потребують від фахівця відповідальності та професіоналізму.

Організація анімаційних заходів у природному середовищі має свої особливості: повинна орієнтуватися на категорію туристів, враховуючи їх вік, функціональні можливості, фізичну підготовленість, етнічні, релігійні та інші характеристики; здійснювати ретельний підбір відповідного спорядження та реквізитів, а також відбуватися з дотриманням правил безпеки.

Список використаних джерел

1. Байлик С. І. Організація анімаційних послуг в туризмі / С. І. Байлик, О. М. Кравець.– Харків: ХНАМГ, 2008. – 197 с.
2. Колотуха О. В. Спортивні туристські ресурси України. / О. В. Колотуха. – К.: ФСТУ, 2006. – 208 с.
3. Темченко Ю. В. Професійна підготовка фахівців з туризму для супроводу туристських груп на трекінгових маршрутах / Ю. В. Темченко, І. С. Зігунова // Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів: матеріали XIII Міжнародної наук.-практ. конф. молодих учених : у 2 т. / відп. ред. М. О. Лянной; наук. ред. Т. О. Лоза. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – Т. II. – С. 167-166.
4. UNWTO Tourism Highlights 2016 Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2016.pdf
5. Зігунова І. С. Особенности подготовки инструкторов туристского сопровождения в Украине / И. С. Зігунова // Туризм і краєзнавство: зб. наук. праць. – Додаток до Гуманітарного вісника ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г. Сковороди». – Переяслав-Хмельницький: ФОП Лукашевич О. М., 2014. – С. 43-47.
6. Зігунова І. С. Оздоровлення дітей та молоді засобами активного туризму / І. С. Зігунова // Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України: матеріали VIII Всеукраїнської наук.-практ. конф. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – С. 474-479.

Анотація. Зігунова І. Особливості створення анімаційних програм в активних формах туризму.

Стаття розглядає питання особливостей створення анімаційних програм при організації дозвілля громадян в активних формах туризму, що робить запропонований туристський продукт надзвичайно конкурентоспроможним, а отже підвищує прибутковість туристських підприємств.

Звертається увага на те, що розробка анімаційних туристських заходів в активному туризмі потребує від фахівців дозвілєвої діяльності знань, умінь та практичних навичок з питань диференціації учасників, видів програм, підбору спеціального туристського спорядження та реквізиту, дотримання правил безпеки під час організації відпочинку у природному середовищі.

Ключові слова: анімаційна програма, активні форми туризму.

Аннотация. Зігунова І. Особенности создания анимационных программ в активных формах туризма. *Статья рассматривает вопросы особенностей создания анимационных программ при организации досуга граждан в активных формах туризма, что делает предлагаемый туристский продукт чрезвычайно конкурентоспособным, а следовательно, повышает доходность туристских предприятий.*

Обращается внимание на то, что разработка анимационных туристских мероприятий в активном туризме требует от специалистов досуговой деятельности знаний, умений и практических навыков в вопросах дифференциации участников, видов программ, подбора специального туристского снаряжения и реквизита, соблюдения правил безопасности при организации отдыха в окружающей природной среде.

Ключевые слова: анимационная программа, активные формы туризма.

Abstract. ZGUNOVA I. Features of creation of animation programs in the active forms of tourism. *The article examines the characteristics of creation of animation programs at recreation of people in the active forms of tourism, it makes the tourism product is extremely competitive and increases the profitability of tourism enterprises.*

Development of tourist animation activities in the active tourism requires with professionals recreational activities of knowledge, and practical skills in the differentiation of participants, types of programs, the selection of a special tourist equipment and props, and meet the safety requirements in organization of leisure in the environment.

Keywords: animation program, active forms of tourism.